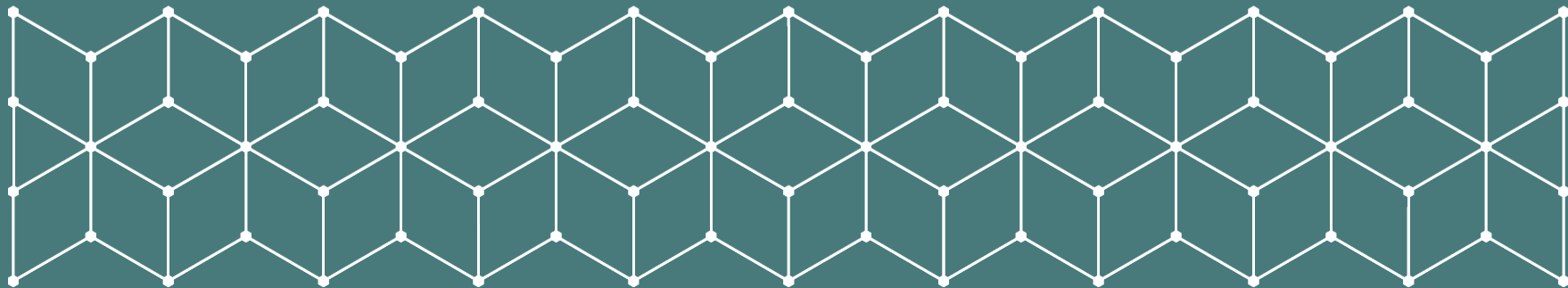

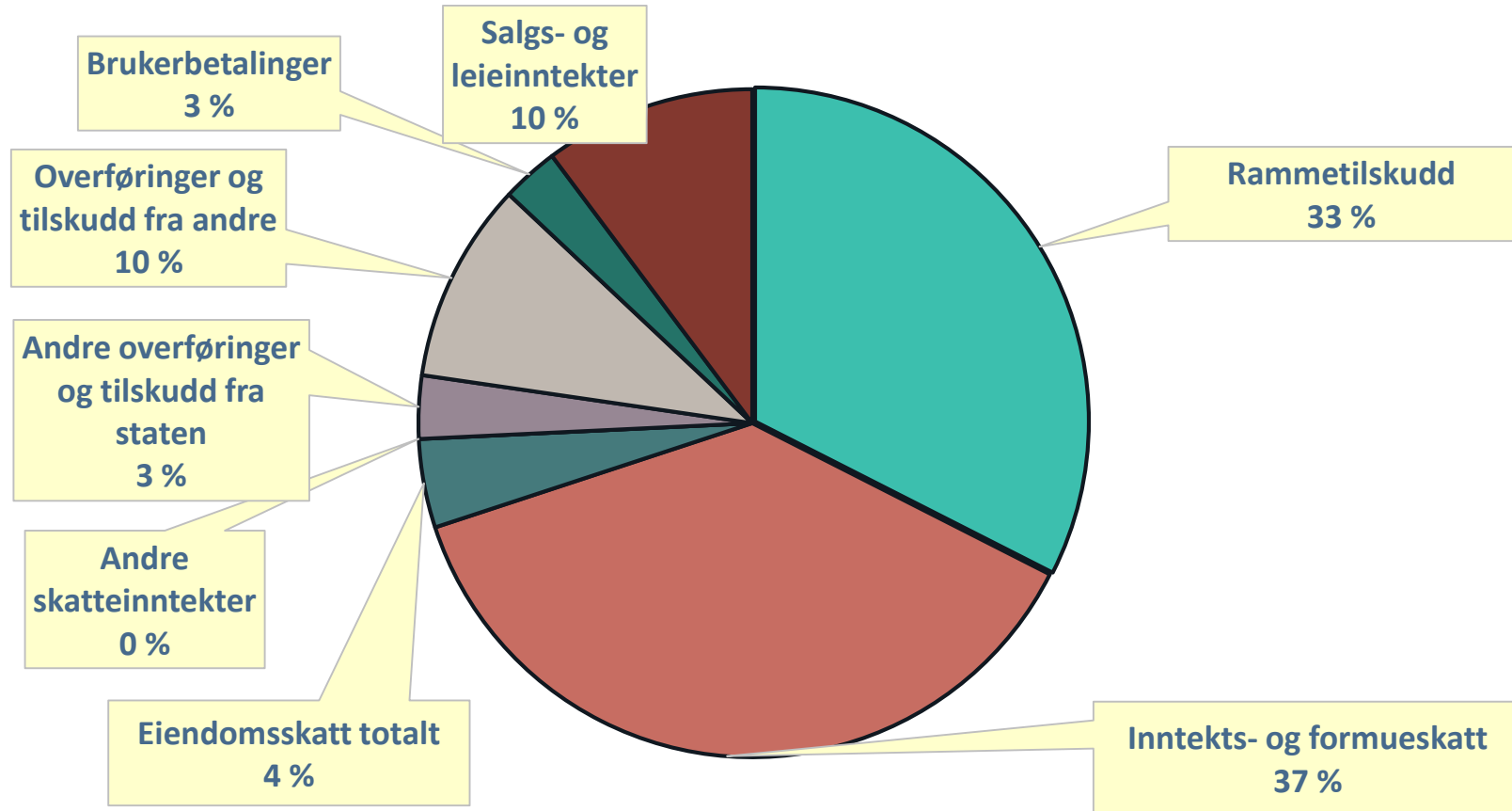
Inntektssystemet – fordeling av økonomiske ressurser mellom kommunene

NOU 2022:10 Revisjon av inntektssystemet for kommuner
St.prp nr 1 (2023-2024) Kommunal- og distrikts departementet KDD
Grønt hefte 2024. Inntektssystemet for kommuner og fylkeskommuner

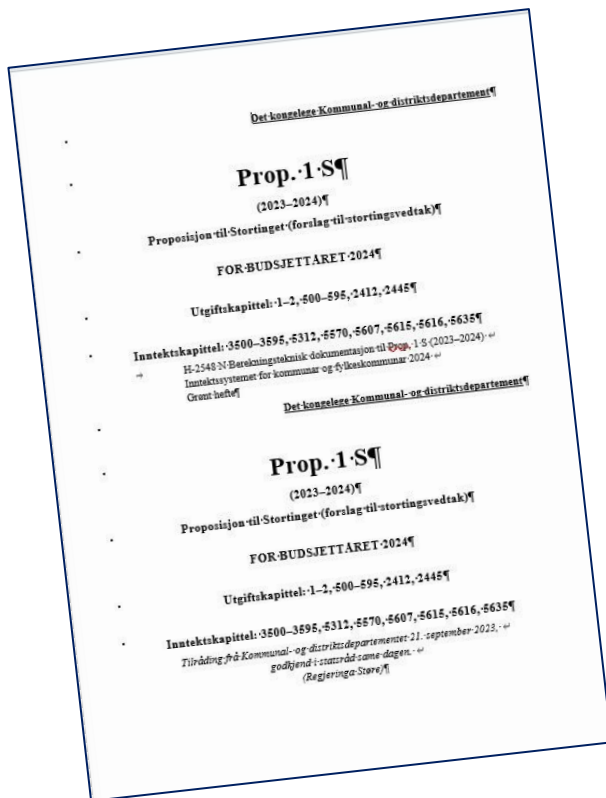
Opplæring av folkevalgte i Fredrikstad kommune, 25. oktober 2023

Fredrikstad kommunes driftsinntekter 2022

KDDs budsjettforslag 2024 og Grønt hefte 2024

Regjeringens forslag til kommunenes inntekter i 2024

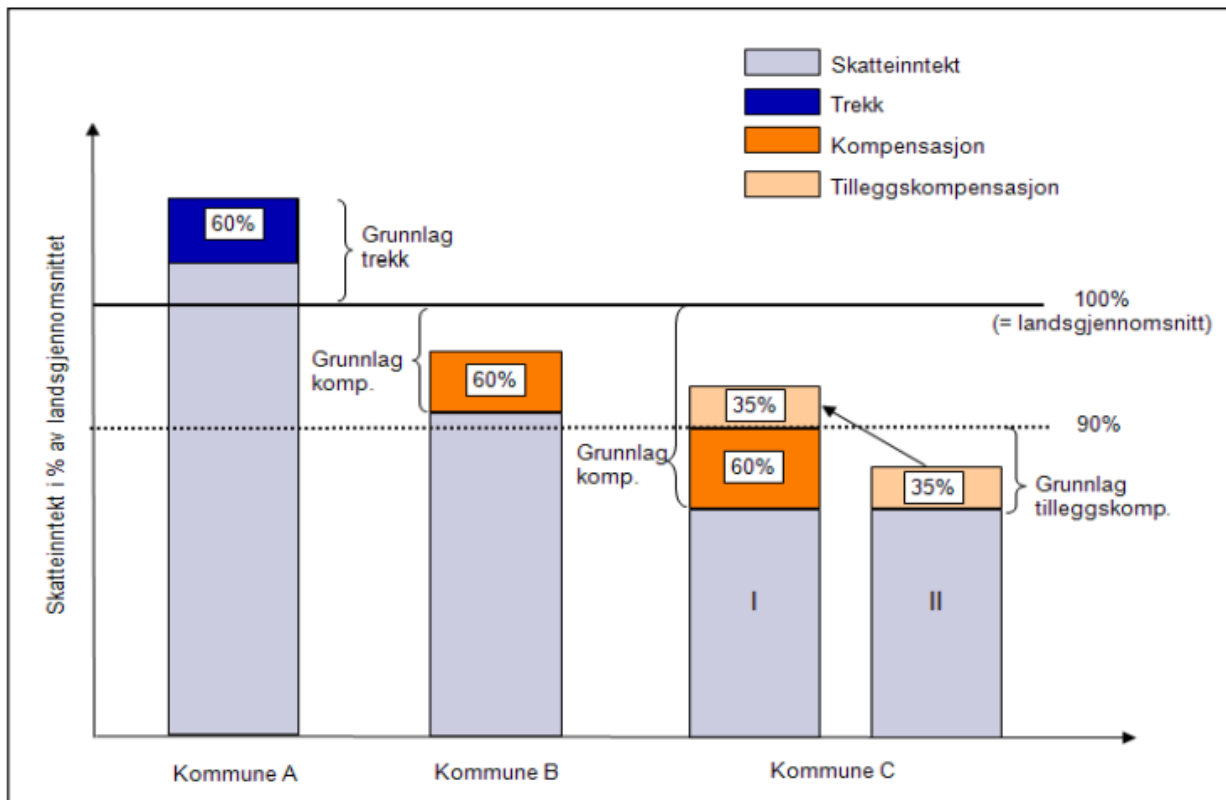
Statsbudsjettet 2024. Prop 1. 2023-2024. KDD

Inntektsart	Kommunesektoren		Fylkeskommuner	Kommuner
	mrd kr	Prosent	mrd kr	mrd kr
Skatt i alt	280,9	40,0	43,3	237,6
Skatt på inntekt og formue	263,5	37,6	43,3	220,3
Rammetilskudd	223,6	31,9	91,6	175,2
Øremerkede tilskudd	38,5	5,5		
Gebyrer	101,4	14,5		
Moms kompensasjon	33,7	4,8		
Andre inntekter	23,6	3,4		
SUM	701,7	100,0		

Skatteutjevning for kommunene

Grønt hefte 2024. Kom. Øk. nr 9 2022, nr 2 2023

Figur 1: Skatteutjamninga for kommunane

Skatteutjevningen omfatter alminnelig skatt på inntekt og formue, og naturressursskatt.

I 2022 hadde **Fredrikstad** en beregnet skatt etter utjevning på **94 pst av landsgjennomsnittet**.

For hele landet var det en variasjon etter utjevning fra 93 pst til 153 pst. Det er en variasjonsbredde på 60 pst.

Regjeringens forslag til rammetilskudd i 2024

Rammetilskudd til kommuner 2024 (Grønt hefte 2024 side 17)		
Tilskudd	1000 kr	Andel i prosent
Innbyggertilskudd	169 718 456	96,9
Distriktstilskudd Sør-Norge	874 619	0,5
Distriktstilskudd Nord-Norge	2 429 852	1,4
Skjønnstilskudd	1 000 000	0,6
Regionssentertilskudd	221 555	0,1
Veksttilskudd	282 395	0,2
Storbytilskudd	671 333	0,4
Sum rammeoverføringer kommuner	175 198 210	100,0

Rammetilskuddet 2024 for Fredrikstad kommune

Rammetilskuddet 2024 kr/innbygger. (Grønt hefte tabell 1-k og F-k)		
Tilskudd	Fredrikstad	Lands- gjennomsnitt
Innbyggertilskudd	29 380	30 779
Distriktstilskudd Sør-Norge	0	159
Distriktstilskudd Nord-Norge	0	441
Skjønnstilskudd – fordelt 41 %	58	75
Regionssentertilskudd	0	40
Veksttilskudd	0	51
Storbytilskudd	0	122
Sum rammeoverføringer kommuner	29 480	31 666

Tjenesteområder som inngår i innbyggertilskuddet

Grønt hefte 2024

Delkostnadsnøkkel	Nøkkelandel i prosent
Grunnskole	24,10
Barnehage	15,68
Kommunehelse	6,73
Pleie og omsorg	36,07
Barnevern	4,07
Sosialhjelp	5,33
Administrasjon og miljø	7,83
Landbruk	0,19
SUM	100,0

Universelle tjenester

Spesielle tjenester

Forvaltnings tjenester

Utgiftsutjevningen av innbyggertilskuddet

- Innbyggertilskuddet blir først fordelt med et likt kronebeløp per innbygger til alle kommunene i landet, så blir det omfordelt ut fra beregninger av kommunenes behov for ressurser
- For hvert tjenesteområde er det fastsatt vektete objektive kriterier som skal fange opp hvilke kommuner som har et større behov for ressurser enn gjennomsnittet, og hvilke et mindre
- Kostnadsnøkklene for de enkelte tjenesteområdene samles i én felles kostnadsnøkkel, som brukes til å justere innbyggertilskuddet for de enkelte kommunene. Dette er et null-sum-spill. Når noen får mer, får andre mindre
- Etter disse beregningene er ressursbehovet til Fredrikstad lavere enn landsgjennomsnittet

Målet for utgiftsutjevningen av innbyggertilskuddet

Noen sitater fra NOU 2022:10

- S. 32: «**Målet med utgiftsutjevningen** er å utjevne ufrivillige forskjeller mellom kommunene, og legge til rette for at **alle kommuner skal kunne tilby likeverdige tjenester til sine innbyggere.**»
- S. 33: «Utvalget mener utjevningsgraden i **utgiftsutjevningen fortsatt bør være på 100 pst.**, slik at forskjellene i ufrivillige kostnader innenfor sektorene som er inkludert i ordningen utjevnes fullt ut.»
- S. 36: Systemet tar hensyn til strukturelle forhold som gir ufrivillige kostnadsforskjeller, både når det gjelder:
 - **aldersfordeling,**
 - **sosioøkonomiske forhold**
 - **kommunestørrelse og bosettingsmønster**

Sosioøkonomiske forhold

Kommunal økonomi nr 8 2019, nr 2 2023

- Folkehelseforskningen har vist en systematisk sammenheng mellom lav utdanning, lav inntekt, dårlig helse og tidlig død, som går i arv fra foreldre til barn. Vi reproducerer sosiale ulikheter
- Denne onde sirkelen kan brytes med blant annet tidlig innsats gjennom forsterkende tiltak i barnehage og skole
- Tidlig innsats krever ressurser som må finansieres gjennom utgiftsutjevningen
- Delkostnadsnøklene for barnehage og skole har ikke sosiale kriterier som fanger opp dette behovet. **Kommuner med en stor andel innbyggere med lav utdanning, lav sysselsetting og inntekt, og dårlig helse, blir taperne**

Delkostnadsnøkkel for grunnskole

Kommunal økonomi nr 8 2019

Delkostandsnøkkel grunnskole NOU 2022:10 Tabell 10.2 og 10.4			
	Kriterium	Vekt 2022	Vekt forslag
Alder	Andel innbyggere 6-15 år	0,9247	
	Andel innbyggere 6-12 år		0,5719
	Andel innbyggere 13-15 år		0,3365
Geografi	Gradert basiskriterium	0,0122	0,0174
	Sonekriteriet	0,0177	0,0211
	Nabokriteriet	0,0177	0,0211
Sosioøk.	Innvandrere 6-15 år, eksl. Skandinavia	0,0277	0,0320
	SUM	1,0000	1,0000

Delkostnadsnøkkel for barnehage

Kommunal økonomi nr 8 2019, nr 4 2020, nr. 7 2020, nr 9 2022

Delkostnadsnøkkel barnehage NOU 2022:10 Tabell 10.6 og 10.7

Kriterium	Vekt 2013- 2016	Vekt 2017 -	Vekt forslag NOU 2022- 10
Innbyggere 2-5 år	0,7056	0,7816	
Barn 1 år uten kontantstøtte	0,1802	0,1042	
Innbyggere 1-5 år			0,7991
Innbyggere med høyere utdanning	0,1142	0,1142	
Lønnstakere 25-54 år i heltidsstillinger			0,2009
SUM		1,0000	1,0000

Alder

Etter-
spørrel

Resultatet av inntekts- og utgiftsutjevningen

- NOU 2022: 10 s. 153: «**Inntektsnivået varierer betydelig mellom kommunene, og vil gi forskjeller i både omfang, kvalitet og effektivitet i tjenestetilbudet.**»
- Kommuner med lave skatteinntekter, få eller ingen regionalpolitiske tilskudd, og store levekårsutfordringer, har ikke økonomiske muligheter til å gi sine innbyggere likeverdige tjenester med resten av landet.

Metodene bak beregningene av ressursbehovet

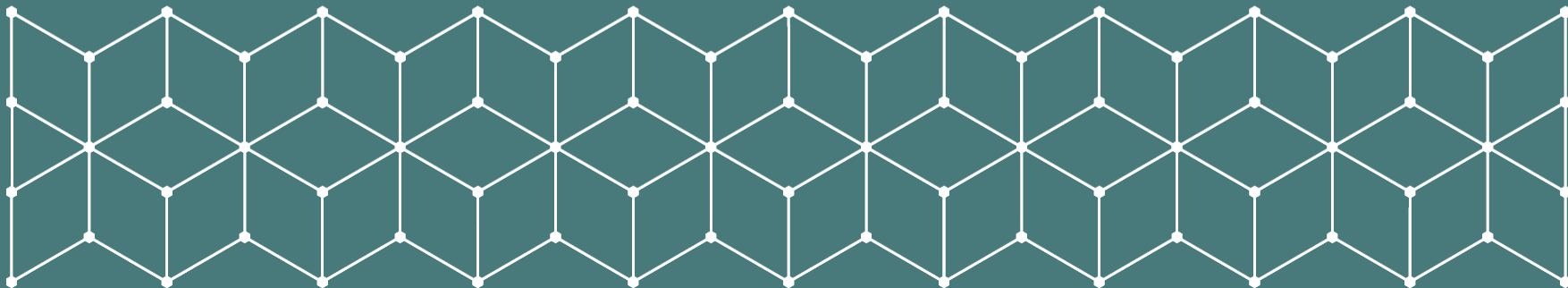
NOU 2022:10. Kommunal Økonomi nr 7 2020, nr 9 2022, nr 2 2023

- Utvalget forutsetter at tjenesteytingen i alle kommuner har samme effektivitet og kvalitet (s. 140), og at regnskapene viser behovet for ressurser. **Dette er empirisk feil**
- Utvalget legger ensidig vekt på multiple regresjonsanalyser av regnskapstall og befolkningsdata. **Metoden er brukt feil**
- Utvalget har ingen analyser av hvordan ressursbehovet for likeverdige tjenester varierer overfor ulike brukergrupper
- **Metodene bidrar til å sementere fast økonomiske forskjeller og reprodusere sosiale forskjeller**

Inntektssystemet – fordeling av økonomiske ressurser mellom kommunene

Tillegg

Opplæring av folkevalgte i Fredrikstad kommune, 25. oktober 2023

Del 2. Østfolds sosioøkonomiske utfordringer

Østfold er flatt og frodig, med industri og jordbruk, utfordringer og muligheter

Andel sysselsatte per fylke, 15-74 år, begge kjønn, 2010-2019, i prosent befolkningen

Kilde: SSB tabell 06445, sortert etter 2019, minst til størst

Østfold har landets laveste sysselsetting.

Nabofylkene Oslo og Akershus er blant fylkene med høyest sysselsetting

	2010	2015	2019
Østfold	64,7	60,9	61,6
Aust-Agder	66,5	61,3	62,2
Telemark	65,7	62,0	62,9
Hedmark	65,7	63,3	63,8
Vestfold	66,0	63,2	64,1
Vest-Agder	68,2	64,4	64,9
Nordland	67,7	64,6	66,2
Oppland	68,5	66,0	66,4
Finnmark	68,4	64,3	66,4
Buskerud	69,1	65,8	66,8
Møre og Romsdal	71,3	67,3	67,6
Sør-Trøndelag	69,4	67,3	67,8
Nord-Trøndelag	68,3	65,6	67,8
Hordaland	70,5	67,3	67,9
Troms	68,6	67,0	68,4
Rogaland	72,6	68,4	68,6
Akershus	70,5	68,0	69,0
Oslo	69,5	67,6	69,4
Sogn og Fjordane	72,8	69,9	70,7

Uføretrygdede, begge kjønn, per fylke, prosent av antall innbyggere 18-67 år

Kilde: NAV, sortert etter 2016/2020, størst til minst

Østfold har landets høyeste andel uføretrygdene, mens naboene Oslo og Akershus har landets laveste andel

	2011	2015	2020
Hele landet	9,5	9,4	10,5
Agder	11,7	12,3	14,0
Nordland	12,7	12,5	13,9
Innlandet	11,9	12,6	13,7
Vestfold og Telemark	11,7	11,8	13,3
Troms og Finnmark	12,0	11,2	11,5
Trøndelag	10,3	10,1	11,0
Viken	8,9	8,9	10,0
Møre og Romsdal	8,8	8,8	9,9
Rogaland	7,2	7,5	8,8
Vestland	8,0	7,9	8,8
Oslo	5,7	5,4	6,1

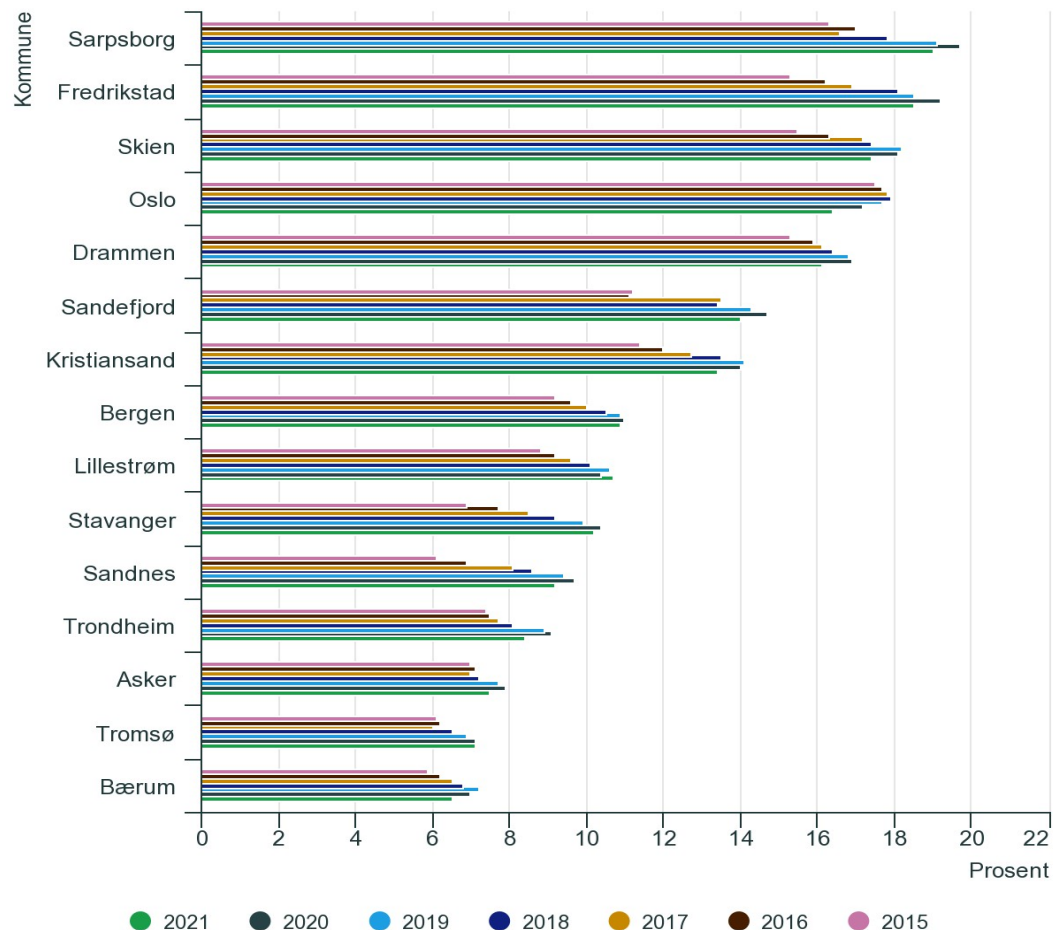
	2014	2015	2016
Hele landet	9,3	9,3	9,5
Østfold	13,2	13,5	13,7
Hedmark	12,4	13,0	13,4
Aust-Agder	12,6	12,8	13,3
Telemark	13,0	12,7	12,6
Nordland	12,5	12,3	12,5
Oppland	11,9	12,1	12,1
Vest-Agder	11,3	11,6	12,0
Nord-Trøndelag	11,8	11,7	11,8
Vestfold	10,6	11,0	11,5
Troms	11,2	11,1	11,3
Finnmark	11,6	11,1	10,9
Sør-Trøndelag	9,2	9,2	9,5
Møre og Romsdal	8,6	8,7	9,0
Buskerud	8,3	8,4	8,5
Sogn og Fjordane	8,1	8,1	8,1
Hordaland	7,7	7,7	7,8
Rogaland	7,2	7,3	7,5
Akershus	6,6	6,5	6,6
Oslo	5,5	5,5	5,5

Andelen barn i husholdninger med vedvarende lavinntekt

Perioden 2015-2021

De femten største kommunene

Figur 3. Andel barn i husholdninger med vedvarende lavinntekt¹. De femten største kommunene², 2015-2021

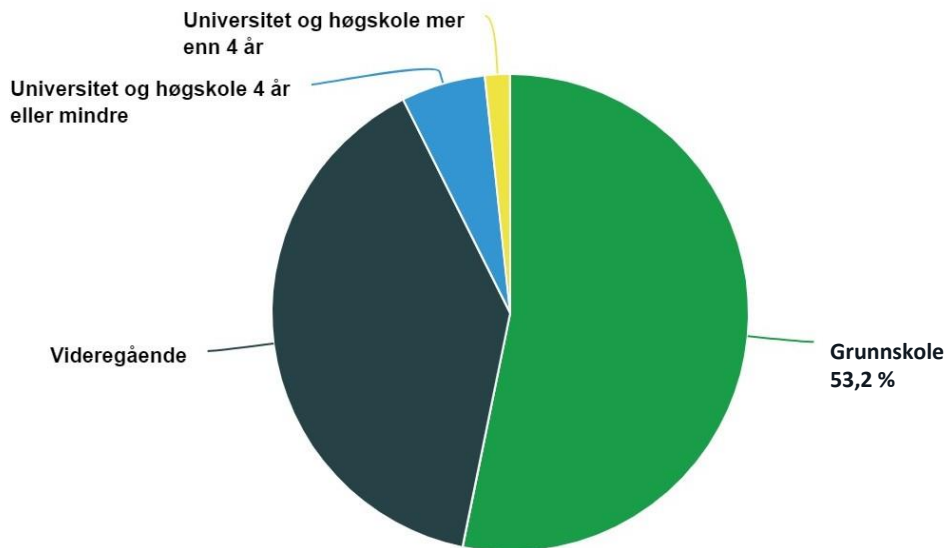

Kilde: Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå

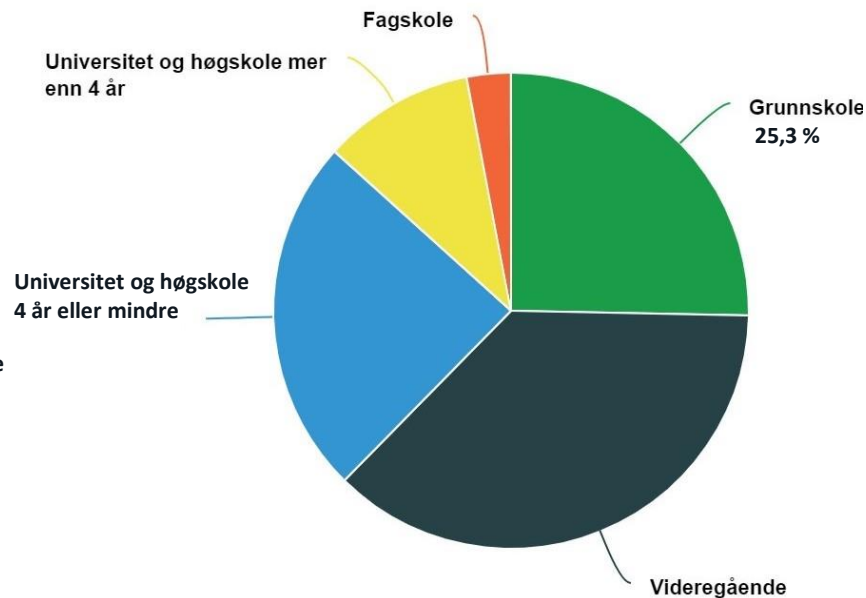
Utdanningsnivå i Norge- endring fra 1970 til 2019

Kilde: SSB

1970:

2019:

Utdanningsnivået i Norge i 2019

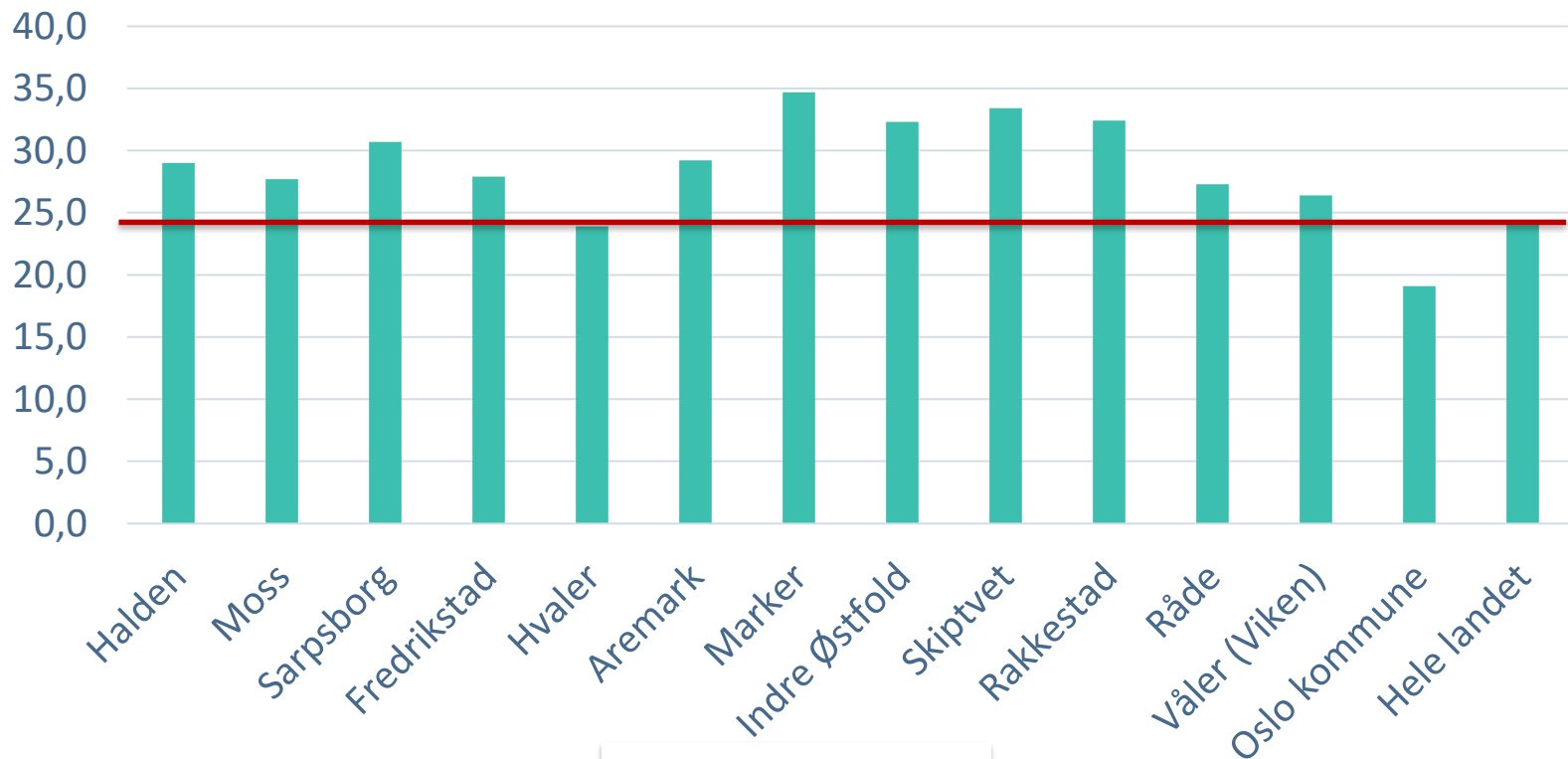
sortert etter Grunnskole, størst til minst

Østfold har et av de laveste utdanningsnivåene i landet, med

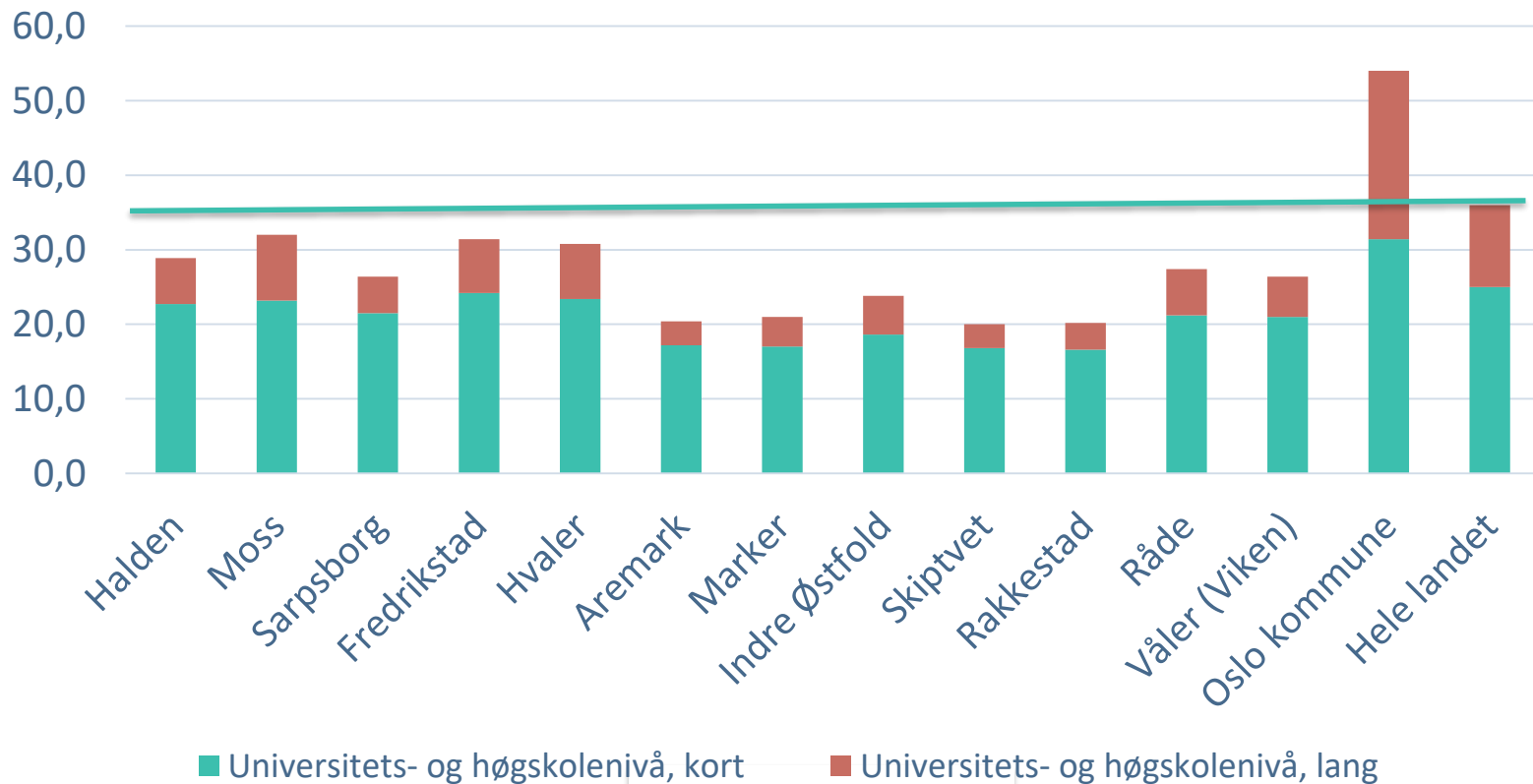
- en høy andel innbyggere med grunnskole som høyeste utdanningsnivå, og
- en lav andel innbyggere med høyere utdanning

Personer 16 år og over, etter utdanningsnivå og fylke					
2019, prosent Kilde: SSB tabell 08921					
	Grunnskole	Videregående skole	Fagskole	Universitets- og høyskole, kort	Universitets- og høyskole, lang
Hele landet	25,2	36,8	3,0	24,2	10,3
Finnmark	32,5	35,6	3,2	21,8	6,2
Østfold	30,3	39,6	2,6	21,0	5,8
Hedmark	30,3	39,7	2,6	21,1	5,7
Nordland	29,8	39,5	3,1	21,2	5,9
Oppland	28,2	41,8	2,9	20,9	5,7
Telemark	27,8	41,1	3,1	21,5	5,9
Buskerud	27,4	38,2	3,1	22,8	7,9
Troms	27,3	35,8	3,2	23,1	10,2
Møre og Romsdal	26,2	40,8	3,9	22,6	6,0
Aust-Agder	26,0	40,1	3,7	22,7	7,0
Vestfold	25,5	39,6	3,3	23,9	7,2
Vest-Agder	24,6	40,7	3,2	23,5	7,4
Rogaland	24,4	38,7	3,3	23,1	10,0
Sogn og Fjordane	24,4	43,3	3,3	22,5	6,2
Trøndelag	23,9	39,0	2,6	23,8	10,2
Akershus	23,5	34,3	2,7	26,0	12,8
Hordaland	23,4	37,6	3,3	24,8	10,4
Oslo	19,9	25,0	2,2	30,6	21,3

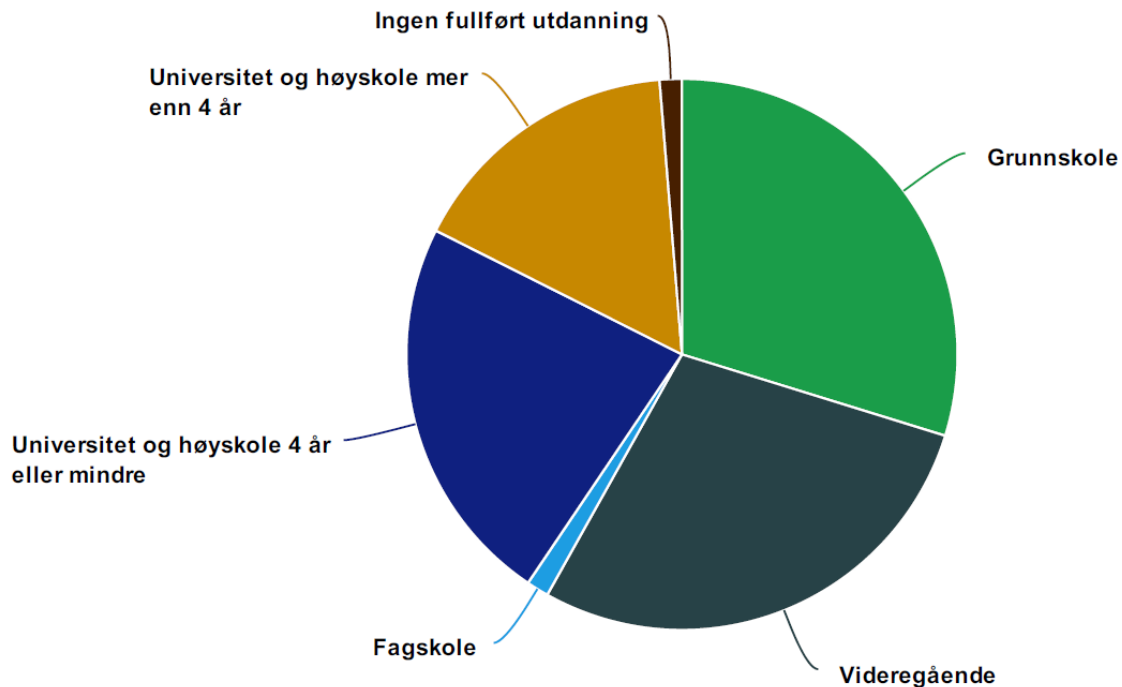
Andel innbyggere 16 år+ 2021 med grunnskole eller lavere som høyeste utdanning. pst. Østfold, Oslo, hele landet

Andel innbyggere 16 år+ 2021, med høyere utdanning. pst Østfold, Oslo, hele landet

Utdanningsnivå i Norge – innvandrere i 2021 SSB

Om statistikk

"There are three kinds of lies:

- lies,
- damned lies,
- and statistics."

(Mark Twain)

Tabell 3.5 Kilde SSB rapport 2005/33

Gjennomsnittlige grunnskolepoeng ut fra foreldrenes landbakgrunn, utdanning og inntekt		Foreldrenes utdanning og inntekt		
		Lav, fattig	Videre- gående	Alle
Foreldrenes landbak- grunn	Alle			43,75
	Ikke-vestlige			39,44

Arve Negaard (2008) «På vei mot internasjonale Sarpsborg kommune» HiØ

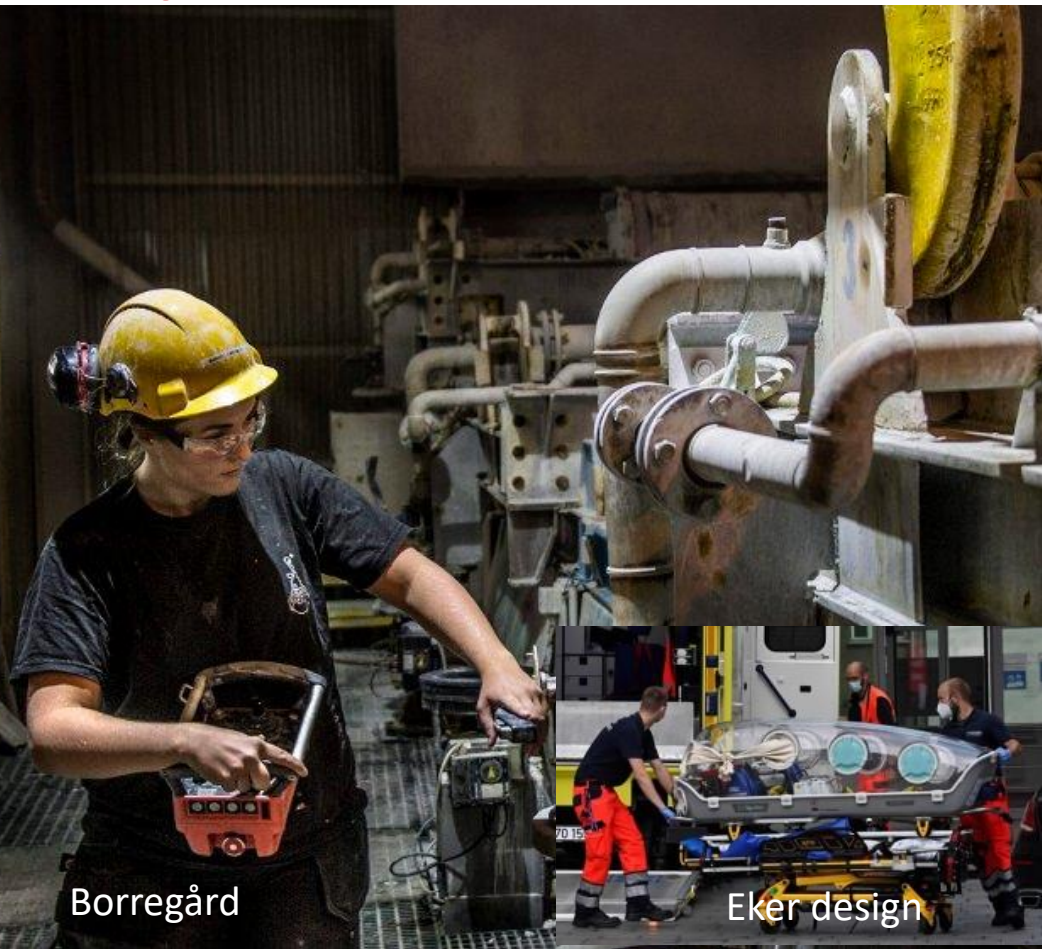
Industrifylket – mulighetenes fylke

Jøtul

Kronos Titan

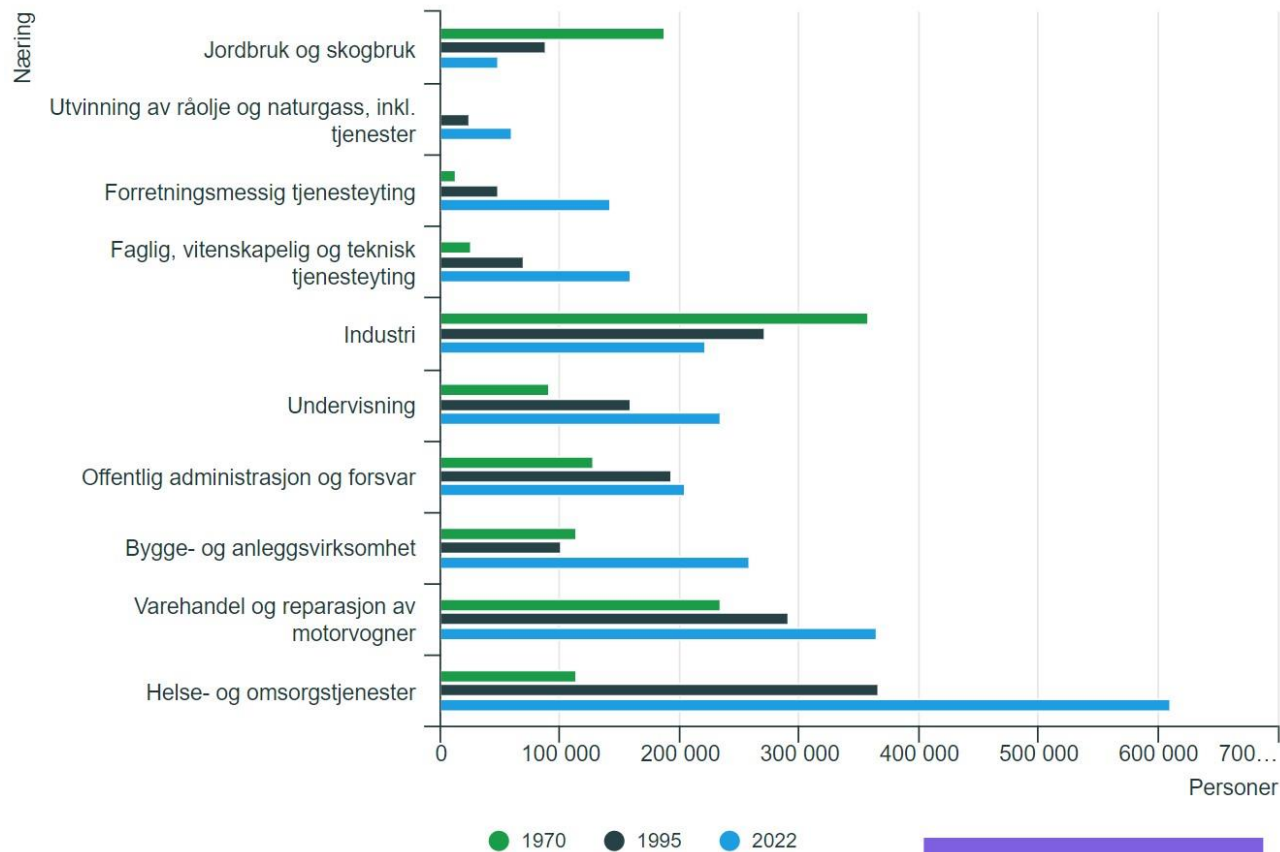

Borregård

Eker design

Sysselsatte i hele landet etter næring

SSB Fakta om norsk næringsliv

Andel lønnstakere fordelt på næringer, i prosent av alle lønnstakere, 2019

Kilde: SSB tabell 12539. Sortert etter Østfold, fra størst til minst

Næring	Hele landet	Østfold	Akershus	Diff Østfold-Akershus
Helse- og sosialtjenester	21,27	22,73	18,43	4,30
Varehandel, reparasjon av motorvogner	8,08	15,61	17,58	-1,98
Industri	3,62	10,39	4,71	5,68
Bygge- og anleggsvirksomhet	8,62	10,03	7,10	2,93
Undervisning	6,61	8,21	7,27	0,94
Off.adm., forsvar, sosialforsikring	8,38	6,40	7,84	-1,45
Forretningsmessig tjenesteyting	4,96	4,87	5,65	-0,78
Teknisk tjenesteyting, eiendomsdrift	2,29	4,85	7,81	-2,96
Transport og lagring	13,33	4,65	6,03	-1,38
Personlig tjenesteyting	3,73	3,34	3,71	-0,37
Overnattings- og serveringsvirksomhet	1,81	2,94	3,03	-0,09
Informasjon og kommunikasjon	1,05	2,62	5,66	-3,04
Finansiering og forsikring	1,25	1,22	3,00	-1,78
Elektrisitet, vann og renovasjon	6,20	1,16	1,00	0,16
Jordbruk, skogbruk og fiske	5,03	0,62	0,30	0,31
Bergverksdrift og utvinning	3,72	0,35	0,82	-0,46
Uoppgitt	0,04	0,03	0,06	-0,03